

Remedie voor de kwetsbare burger of de sporen van Hippocrates

Op het eiland Kos leerde Hippocrates twee zonen het ambacht der geneeskunde. De ene zoon bleef dicht bij huis en zette het werk van zijn vader voort. De andere zoon trok naar de oorlog in Athene ter heling van de gevallenen.

Ruim 2500 jaar later verplaatsen we ons naar het Brabantse dorp Liempde. Een plattelandsdokter leerde twee zonen het ambacht der sociaal-medische zorg. Dat deed hij gedurende veertig jaar vanuit een huisartsenpraktijk met ruim 4000 patienten. De zorg was eenvoudig, overzichtelijk en dichtbij huis te vinden. Kwaal en zorg pasten op een groene kaart.

Na een universitaire leerschool keerde de ene zoon terug naar het dorp en zette het werk van zijn vader voort. De andere zoon trok naar het 'oorlogsgebied' der daklozen in Amsterdam ter heling van de gevallenen. Deze zoon leerde als arts zonder grenzen in eigen land van de kwetsbare burger en zorg in sociaal medisch verval.

Sinds 1995 op de fiets naar daklozen, armenhuizen, sociale woningen en diensten, praktijken en huizen voor zieken, verdwaalden en bedwelmden, al dan niet in crisis of chronisch te verzorgen en verplegen. Een zwerftocht langs procedures en formulieren tonen een versnipperd, aanbod en budget volgend beeld. Kwetsbaar zijn burgers met stapels sociale en medische problemen en hulpinstellingen met stapels procedures en formulieren. Kwetsbaar is het ambacht der sociale geneeskunde.

Kwetsbaar is de laagopgeleide alleenstaande man tussen de 35 en 55 jaar. Wiens jeugdige jaren eenvoud, overzicht en een kalme hand ontberen. Wiens paden zich onbegrensd, impulsief en chaotisch laten bewandelen; banden met anderen beperkt bestand en houdbaar zijn tegen de uitingen van zijn levenspijn. Wiens relaties, schulden en kwalen zich stapelen. Van wie de signalen van kwetsbaarheid en beperkingen, zoals het niet zelfstandig voor zichzelf kunnen zorgen, talrijk en vroegtijdig bekend zijn. Voor wie de samenleving het jeugdig gebrek aan liefde, overzicht en eenvoud nimmer kan compenseren. Voor wie de gezamenlijke zorgverleners de reparatiezorg chronisch moeten organiseren en bewaken

Eenvoudig en overzichtelijk is een integrale benadering vanuit het zorgperspectief: sociale zorg voor onderdak, inkomen en bezigheden, en medische zorg voor verslaving, geest en lichaam. De kwetsbaarheid begint bij de overheid, waar een Ministerie van Sociaal Medische Zaken (MinSMZ) voor de kwetsbare burger ontbreekt. Diverse fragmentproblemen vallen onder of tussen verschillende Departementen, wat zijn weerslag en drempels heeft in de

dagelijkse praktijk. Als reactie zijn wetten en regels ter symptoombestrijding en tijdelijke reparatie bijgezet.

Vanaf volgend jaar wordt alles beter. Gemeenten gaan zich in raad en daad richten op sociaal-medische zaken voor haar kwetsbare burgers. De overheid hevelt zorgtaken over naar gemeenten om deze dichtbij de burger te organiseren. De kwetsbare burger moet zich met eigen kracht en mantel op een zorgmarkt plooiën in een zelfredzaamheidsmatrix. De grote uitdaging wordt het vroegtijdig signaleren en aanwijzen van kwetsbare burgers, het indiceren, uitzetten, volgen en inhoudelijk en financieel monitoren van geleverde diensten en prestaties. Wie met welke sociaal-medische expertise wordt hiervoor ingezet? De arts maatschappij en gezondheid? De armendokter?

De plattelandsdokter is nog altijd actief in de praktijk, hij houdt eenvoudig en overzicht met het keuren van leeftijdgenoten voor het rijbewijs. De ene zoon ziet in de huisartsenpraktijk, met veranderende wetten, regels en budgetstromen, de aandacht voor de basistaken knellen en het formulierinvullen als toegangsbewijs tot gemeentelijke vergoedingen en zorgvoorzieningen stijgen. De andere zoon maakt zich sterk voor de reanimatie van de armendokter en een leerstoel van de straat, zodat zorgverleners en gemeenten sociaal-medisch ondersteund kunnen worden met het verbeteren van het signaleren, indiceren, uitzetten, volgen en monitoren van integrale zorg: de remedie voor de kwetsbare burger.

Op armendoktersadvies wordt beleidsmakers, zorgmanagers en leerstoel-aanwijzers een zwerftocht naar Kos voorgeschreven. Recept: drie maal daags op zoek naar de sporen van Hippocrates.

Igor van Laere, armendokter, www.doctorsforhomeles.org

Liempde, 15-5-2015

Lessen van de straat worden gepresenteerd tijdens het NVAG symposium "Hoe gezond is de WMO voor de kwetsbare burger" op 5 juni 2014 van 13-17 uur, in de verkadefabriek te 's-Hertogenbosch.